

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

WIJZIGING IN HET STANDPUNT VAN DE NEDERLANDSE STUDENTEN RAAD
(NSR) MET BETREKKING TOT DE COMMUNISTISCHE INTERNATIONALE
STUDENTENORGANISATIE, DE IUS.

S a m e n v a t t i n g

Sinds juni 1964 is er in het standpunt van de Nederlandse Studenten Raad (NSR) ten aanzien van de communistische Internationale Unie van Studenten (IUS) een wijziging te bespeuren. Er is thans sprake van een voorzichtige toenadering.

De indruk bestaat echter, dat het huidige beleid van de studentenraad in belangrijke mate wordt bepaald door de pressie, die de in juni 1963 opgerichte Studentenvakbeweging (SVB) door haar activiteiten op de NSR uitoefent.

Ook in sommige andere jongeren-organisaties is de tendens tot een gesprek met communisten te onderkennen.

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

WIJZIGING IN HET STANDPUNT VAN DE NEDERLANDSE STUDENTEN RAAD
(NSR) MET BETREKKING TOT DE COMMUNISTISCHE INTERNATIONALE
STUDENTENORGANISATIE, DE IUS.

Inleiding

De NSR, de overkoepelende organisatie van alle studenten aan de Nederlandse universiteiten en hogescholen, houdt zich vooral bezig met de algemene studentenbelangen, zoals studie- en sociale aangelegenheden, universitaire gezondheidszorg en het contact met buitenlandse studentenorganisaties.

Tot het voorjaar van 1964 was de NSR voornamelijk samengesteld uit de afgevaardigden van de studentengezelligheids-verenigingen. Een deel van hen werd gekozen uit de plaatselijke vertegenwoordigingen (grondraden), het andere deel representeerde de landelijke organisaties.

Kennelijk onder druk van de eind juni 1963 opgerichte en sindsdien snel gegroeide Studentenvakbeweging (SVB), besloot de NSR in zijn vergadering van 5 oktober 1963 een andere samenstellingsprocedure.

De plaatselijke grondraden zouden voortaan door middel van algemene verkiezingen op basis van evenredige vertegenwoordiging worden gevormd en alleen hun afgevaardigden in de NSR kregen stemrecht. De landelijke organisaties zouden wel lid van de raad blijven, maar als zodanig geen stemrecht meer hebben. Op deze wijze werd tegemoet gekomen aan de drang tot "democratisering" van de NSR.

Voorgeschiedenis

Van 6 tot 9 mei 1964 vond in Scheveningen het nationaal congres van de NSR plaats. Het aantal congresgangers met stemrecht bedroeg 50. Elf hiervan waren lid van de SVB. Een hele serie voorstellen, door afgevaardigden van deze organisatie ingediend, werd door het congres met meerderheid van stemmen verworpen, o.a. een voorstel om - naast het bestaande lidmaatschap van de niet-communistische Internationale Studenten Conferentie (ISC) - het "geassocieerde" lidmaatschap van de communistische Internationale Unie van Studenten (IUS) aan te vragen. Een ander SVB-voorstel om het initiatief te nemen tot een rondetafelconferentie tussen de ISC en de IUS, teneinde de eenheid in de internationale studentenwereld te bevorderen, haalde evenmin het vereiste

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

- 3 -

aantal stemmen.

Ommezwaai

Nauwelijks een maand later dacht de NSR over deze vraagstukken echter anders. Tijdens een vergadering op 10 juni 1964 in Utrecht werd door een vertegenwoordiger van de Nederlandse Christen Studenten Vereniging (NCSV) een motie ingediend betreffende het buitenlands beleid. Daarin werd de Nederlandse delegatie naar de 11de Internationale Studenten Conferentie, die van 22 juni tot 1 juli d.a.v. in Christchurch (Nieuw-Zeeland) bijeen zou komen, gevraagd een positief standpunt in te nemen inzake een "open brief" van de communistische IUS om te komen tot een rechtstreeks contact tussen beide internationale organisaties.

(De communistische IUS, in 1946 opgericht, verenigde aanvankelijk de meeste nationale (ook niet-communistische) studentenorganisaties. Toen na enkele jaren duidelijk werd, dat Moskou een overwegende invloed op de besluiten van de IUS had, werd in 1950 als tegenhanger de International Student Conference opgericht. De NSR speelde hierbij een belangrijke rol en als blijk van waardering daarvoor werd het secretariaat van de nieuwe organisatie (Cosec = Coördinerend Secretariaat) in Leiden gevestigd.

De communisten zijn sinds eind 1957 doende een vorm van samenwerking met de ISC te verwezenlijken. De IUS wilde daartoe een rondetafelconferentie bijeenroepen. Over de te volgen procedure bij het organiseren van een dergelijke conferentie, werd men het evenwel tot nu toe niet eens.)

Alhoewel de motie van de NCSV in lijnrechte tegenspraak was met het in mei ingenomen standpunt, nam de NSR haar met algemene stemmen aan. Het dagelijks bestuur ging zelfs nog verder. Toen bleek dat de Nieuw-Zeelandse regering weigerde visa te verstrekken aan vertegenwoordigers van de IUS ter bijwoning van de conferentie, zond NSR-president Duynstee een telegram naar Praag. Daarin werd aan de leiding van de IUS deelneming betuigd met het niet verkrijgen van de visa. De

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

- 4 -

NSR verzekerde de communistische internationale studenten organisatie, dat de Nederlandse delegatie, die al op weg was naar Nieuw-Zeeland, instructies zouden worden nagezonden om te proberen deze weigering alsnog ongedaan te maken.

In Christchurch werd besloten om aan het secretariaat van de ISC mandaat te verlenen in discussie te treden en onderhandelingen te beginnen met de IUS om overeenstemming te bereiken over een aantal beginselen waarop samenwerking tussen beide organisaties mogelijk zou zijn. In dezelfde geest nam de conferentie een motie van afkeuring aan ten aanzien van het beleid van de Nieuw-Zeelandse regering met betrekking tot de IUS-gedelegeerden.

(Ook in andere kringen wint de gedachte veld, dat samenwerking met de IUS wenselijk is. Zo onderhield de internationale organisatie van katholieke studenten, Pax Romana, tot voor kort uitsluitend contact met de ISC. Op het tweejaarlijkse congres, dat van 20 - 30 juli 1964 in Washington bijeenkwam, werd besloten de status van waarnemer bij de IUS aan te vragen. Men vond het onjuist, dat de organisatie, door haar exclusieve binding met de ISC, naar buiten de schijn zou wekken de politiek van de ISC altijd goed te keuren.)

Voortzetting van het contact

Sindsdien blijkt uit verschillende berichten, dat het contact van de NSR met de IUS niet incidenteel is. De NSR is blijkbaar van plan op de ingeslagen weg voort te gaan en zijn contact met communistische organisaties te verbreden. Dat bleek o.m. uit de reis van J.H.Th. Knook, hoofdredacteur van het blad "Student", naar Tsjecho-Slowakije. Op uitnodiging van de communistische Tsjechische jeugdorganisatie, de CSM, vertrok hij half november naar Praag. Dit Nederlandse studentenblad wordt sinds 30 september 1964 door het Algemeen Studenten Persbureau in samenwerking met de NSR uitgegeven. Het is in de plaats gekomen van "Forum Academiale".

Op 17 november wordt in Tsjecho-Slowakije ieder jaar het feit herdacht, dat de Duitse bezetters in 1939 alle universiteiten sloten nadat de studenten in verzet waren gekomen tegen de nazificering van

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

- 5 -

GEHEIM

het hoger onderwijs. Aangezien het in 1964 25 jaar geleden was dat zulks gebeurde, werd aan de herdenking ditmaal een internationaal karakter gegeven. Daartoe nodigde de CSM een aantal redacteuren van Westeuropese studentenperiodieken uit. Zij vertegenwoordigden o.a. niet-communistische organisaties, die geassocieerd lid zijn van de IUS.

Onmiddellijk aan deze herdenking ging in Praag een vergadering van het Executief Comité van de IUS vooraf, waar de laatste voorbereidingen getroffen werden voor het van 28 november tot 10 december j.l. in Sofia gehouden 8ste congres van deze organisatie. Volgens een persbericht van 26 november vroeg de NSR de status van waarnemer voor dit congres aan. Twee vertegenwoordigers van de raad, o.w. J. Koster, secretaris-buitenland, reisden naar Sofia. Volgens een mededeling van NSR-zijde zou op dit congres gesproken worden over de eenheid onder de studenten van de gehele wereld en de versterking van de internationale samenwerking.

Enige dagen later, op 28 november, sprak de NSR zich op een bijeenkomst in Utrecht uit voor deelneming aan het 9e Wereldjeugdfestival dat in augustus 1965 in Algiers zal plaatsvinden. Hoewel het dagelijks bestuur weigerde mee te werken aan het afvaardigen van een officiële delegatie, ging dit bestuur blijkbaar wel accoord met de vorming van een commissie, die de deelneming van studenten ter hand zal nemen. De NSR hield zich op deze vergadering ook bezig met het vraagstuk van de kernbewapening. De raad sprak zich uit tegen de spreiding ervan en keurde de Chinese kernproeven, alsmede die welke nog door Frankrijk genomen zullen worden, af. Voorts eiste de NSR, dat China zal worden toegelaten tot de UNO. De raad besloot er bij de Nederlandse regering op aan te dringen de culturele betrekkingen met de Sowjet-Unie uit te breiden. Ook zou de regering gevraagd worden bezoeken van Oostduitse studenten aan ons land mogelijk te maken.

Daarnaast moet in dit verband ook genoemd worden de Nederlandse Staatkundige Studentenfederatie (NSSF). Deze betoonde zich in 1964 actief ten aanzien van studentenuitwisseling tussen Nederland en Tsjecho-Slowakije. In de NSSF speelt het kader van de Nederlandse Christen Studenten Vereniging (NCSV) en de Vrijzinnig Christelijke Studenten Bond (VCSB) een belangrijke rol. Tussen 1955 en 1964 belegde

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

-- 6 --

de NCSV in West-Duitsland en in West-Berlijn conferenties voor christenstudenten, waaraan ook Oostduitse jongeren deelnamen. In 1963 breidde de NCSV zijn contacten tot de Tsjechische CSM uit, hetgeen leidde tot de vorenbedoelde uitwisseling.

Pressie van de SVB

Waarschijnlijk wordt het huidige beleid van de NSR voor een belangrijk deel bepaald door het optreden van de Studentenvakbeweging. Over deze organisatie, in de zomer van 1963 opgericht, werd uitvoerig gerapporteerd in dzz. schrijven nr. 756.983 d.d. 23-9-1964.

Van meet af aan verklaarde de SVB telkens wanneer nodig als pressiegroep te zullen optreden en zij heeft dat ook gedaan.

De NSR, die de SVB als concurrent ziet en zich daardoor bedreigd meent in zijn leidende positie, greep na juni 1964 alle mogelijkheden aan om het reeds verloren gegane terrein te herwinnen. Voor wat betreft de activiteiten in Nederland (voorlichting van middelbare scholieren over studie-problemen, collegegeldverhoging, studiekostenvergoeding) had de SVB echter een ruime voorsprong. Wel slaagde de NSR er in een aantal buitenlandse contacten van de SVB aan zich te trekken, waardoor voorlopig althans voorkomen kan worden, dat studentenorganisaties van andere landen (w.o. de Oosteuropese) zich met voorbijgaan van de NSR tot de Studentenvakbeweging zouden wenden.

Slotopmerking

(De hierboven geschetste ontwikkeling komt niet geheel als een verrassing, al moet gezegd worden, dat de snelle omzwaai van de Nederlandse Studenten Raad een urgentie verraadt, die niet alleen uit de Nederlandse verhoudingen kan worden verklaard. Zeker, de Studentenvakbeweging, waarin extremistische invloeden een merkbare rol spelen, is vooral vlak na haar oprichting tamelijk onstuimig opgetreden en heeft de NSR in zekere zin in de verdediging gedrongen. Daarnaast echter is vooral in de internationale sfeer, met name in de Internationale Studenten Conferentie, de tegenwoordigheid voelbaar van vele leden-gedelegeerden uit ontwikkelingsgebieden, die bijvoorbeeld op het stuk van het

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

- 7 -

"kolonialisme", maar ook wel in andere opzichten, zich lang niet altijd kunnen of willen uitspreken ten gunste van het kapitalistische Westen en tegen het communistische Oosten.

Voor de situatie in Nederland komt daarbij, dat het militante anti-communisme, zoals dat zich b.v. manifesteerde na de Hongaarse opstand van november 1956, vooral onder de jongeren steeds meer naar de achtergrond verdwijnt. In toenemende mate is sprake van contacten, die gewenst en ook gelegd worden door niet-communistische organisaties met communistische.

Sommigen doen dit uit angst voor oorlog, anderen, omdat zij positief willen medewerken aan een ontspanning tussen Oost en West, ofwel omdat zij op grond van hun religieuze overtuiging het als een plicht voelen tot een gesprek te komen. Velen ook menen, dat zij als jongeren vrij zijn van de "vooroordelen", die remmend werken in de politieke probleemstelling. De communistische politiek van vreedzame coëxistentie is voor hen blijkbaar een bewijs van de "goede wil" der Oosteuropese machthebbers.

Het toenemend contact houdt in genen dele in, dat in die kringen de sympathie voor "het communisme" groeiende is. Wel wijst het op een toenemende tendens tot relativering van (eigen) ideeën en opvattingen tegen de achtergrond van de snelle politieke ontwikkelingen op het wereldtoneel.

Mochten de communisten er onder deze omstandigheden nu eindelijk in slagen de jonge intellectuelen tot een zekere samenwerking te bewegen, dan kan zich de situatie van 1946 - 1950 gemakkelijk herhalen.

De kennis van het communisme, zijn methodiek, zijn interne discipline, zijn onverzoenlijke veldtocht tegen de westerse democratieën, is - zoals in het verleden wel bleek - bij de meeste jongeren in het algemeen niet voldoende om met succes te kunnen optreden tegen het degelijk opgeleide, communistische propagandisten-corps. Van die zijde wordt niets "gerelativeerd".)

28 januari 1965.

GEHEIM